1 WO 5471 4 5 Bazy

KWESTIONARIUSZ

byłego-żołnierza-więźnia-"łagiernika"-zesłańca w ZSSR

1 Dane osobiste /Imię, nazwisko, stopień, wiek zawód i stan cywilny/

Stanisław FRENKIEL, plut. 1896 rok

urzędnik państwowy, żonaty

5471

2 Data i okoliczności aresztowania:

9.IV.1940 r. w Janowej Dolinie w państwowych kamieniołomach, gdzie znajdowałem się, będąc ewakuowanym z Warszawy.

Aresztowany zostałem pod zarzutem przynależności do organizacji wojskowych (dopuszczenie [illegible] i klubach sportowych) oraz jako więzień polityczny.

3 Nazwa obozu/-więzienia miejsce przymusowych robót/

1. Kostopol.
2. więzienie w Równym
3. " w Dubnie
4. " we Lwowie / Brygidki /
5. " w Dniepropietrowsku / Swierdłowska obł. [illegible] rejon
6. obóz przymusowych robót na [illegible] Urale / Iwdeltag / [illegible] 9 O.L.P. - Iwdel b/ 2 oddział - Taltija

4 Opis obozu więzienia i t. p. /Teren, budynki, warunki mieszkaniowe, higiena/

W Kostopolu - areszt przy milicji - prowizoryczne budynki, umieszczenie w lokalu odd. [illegible] (rosyjski)

Równe b. polskie więzienie - w celach przeładowanie w celi przeznaczonej na 40 osoby - mieściło 250 osób. W lecie przy samym [illegible] do wytrzymania. Łaźnia co 10 dni [illegible] dwie

Dubno - nie wykończone b. polskie więzienie. Budynek [illegible] wilgoć, wszy i [illegible], posadzki cementowe na wpół [illegible] łaźnia co tydzień a [illegible] insekty - [illegible] Opieka lekarska - b. [illegible] nieodpowiednie.

Lwów + warunki pod każdym względem nieodpowiednie [illegible] w celach.

Dniepropietrowsk - warunki dobre, [illegible] opieka lekarska stosunkowo dobra, odżywienie nie [illegible] dobre.

Iwdeltag - 9 O.L.P. w Iwdelu warunki mieszkaniowe b. ciężkie [illegible] w barakach b. [illegible] w Taltiji [illegible] kaniowe znośniejsze - [illegible]

5 Skład jeńców, więźniów zesłańców/Narodowość, kategoria, przestępstw, poziom umysłowy i moralny, wzajemne stosunki etc/

Kostopol - uwięzieni Polacy (w mojej celi) inteligencja - samі t. zw. polityczni.

Równe - głównie Polacy i częściowo Ukraińcy. Od końca miesiąca marca 1940 a głównie [illegible] czerwca 40 r. - duży procent Żydów, [illegible] uwięzienia politycznie; poziom umysłowy i moralny b. wysoki [illegible] patriotyzm [illegible] b. duży. [illegible] modlitwy. [illegible] Ukraińców?

Lwów - głównie Polacy i Żydzi, duży procent więźniów kryminalnych [illegible] i wojskowych - [illegible] politycznie nie [illegible] - Duży terror i grabież [illegible]

Dniepropietrowsk - [illegible] Polacy i Żydzi [illegible] w mojej celi przeważała inteligencja. [illegible] poziom [illegible] wykłady z [illegible] - [illegible] b. dobre. [illegible] polityczni.

Iwdeltag - przeważnie Polacy, większość mimo ciężkiej pracy [illegible] z całą godnością, jednostki [illegible] [illegible]

6. Życie w obozie, więzieniu i t. p. /Przebieg przeciętnego dnia, warunki pracy, normy, wynagrodzenie, wyżywienie, ubranie, życie koleżeńskie i kulturalne etc./

We wszystkich więzieniach w których byłem – przebieg dnia jednakowy: wczesne budzenie o [illegible], myć się [illegible] na komendę, toaleta, śniadanie – obiad – kolacja, ponownie toaleta – wyżywienie [illegible] niewystarczające, porcje [illegible] jakimś [illegible] przypominającym [illegible]. Ubranie własne. Praca wyłącznie wewnątrz celi, sprzątanie [illegible] (na [illegible]). [illegible]. Współżycie koleżeńskie b. dobre, częste rozmowy wzajemne [illegible] dzielenie się, podtrzymywanie bardziej słabych na duchu. W Kownie długi czas pod tym względem [illegible] w celi ks. organista Klempel, który stale prowadził wspólną modlitwę.

W obozie: w [illegible] w [illegible] b. ciężka i wyczerpująca praca przy walaniu lasu – b. wysokie normy, [illegible] wymagania [illegible] – surowe kary za próby oporu. W [illegible] [illegible] wyrobiłem, ale warunki [illegible] normy [illegible] niższe [illegible] [illegible] z powodu [illegible] inteligentów. Polacy bez względu na pochodzenie [illegible] trzymali się wspólnie [illegible] i [illegible] z niewyobrażalną [illegible] [illegible] w obozie [illegible].

7. Stosunek władz NKWD do Polaków /Sposób badania, tortury, kary, propaganda komunistyczna, informacje o Polsce etc./

Stosunek N.K.W.D. a ściśle organów śledczych – nie równy w okresie badań, które przeważnie były po kilka razy wznawiane – jak [illegible] się [illegible] koledzy z celi – niektórzy przedstawiciele NKWD dopuszczali się rękoczynów: bicia pałką gumową, [illegible] telefonicznym.

Sam podczas [illegible] [illegible] się nie mogę, [illegible] do mnie byli pełni kultury i wyjątkowo podkreślali, że ja naprawdę sam [illegible] komunistów – nie badając [illegible] [illegible] i nie [illegible]. Przez cały czas pobytu w więzieniu wiadomości o Polsce nie miałem. O postępach w wojnie dowiadywaliśmy się z rosyjskich gazet [illegible] po badaniu przez [illegible] kolegów.
Oprócz [illegible] – nie stosowano w stosunku do nas propagandy komunistycznej.

8. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność /Wymienić nazwiska zmarłych/

Pomoc lekarska w więzieniu niedostateczna, pobieżna [illegible] – lekarz [illegible] [illegible]. W obozie brak medykamentów. Opieka [illegible] – lekarze więźniowie [illegible] i pod [illegible] pretekstem zwalniali chorych od roboty. Mimo wyczerpującej pracy może ze względu na zdrowe powietrze nie [illegible] – śmiertelność b. mała.

9. Czy i jaka była łączność z krajem i rodziną?

Po [illegible] [illegible] osobiście i [illegible] wspólnie koledzy otrzymaliśmy listy od rodzin i przesyłki. Również w czasie pobytu w obozie /łagrze/ pozwolono nam korespondować z rodziną i otrzymywaliśmy paczki.

10. Kiedy został zwolniony a/i w jaki sposób dostał a/się do Armii

Zwolniony zostałem w pierwszych dniach września 1941 r. (3.IX.41).

Wstąpiłem do wojska 28.II.42 – po komisji [illegible] 6.III.42 r. w [illegible] [illegible].

[illegible] grupa z którą zgłosiłem się [illegible] z obozu nie została skierowana do Buzułuku i [illegible] do [illegible] [illegible] kołchozów.

[illegible] plut.